

ВІДГУК

офіційного опонента, кандидата педагогічних наук, доцента

Бровченка Анатолія Івановича

на дисертацію Дідовця Юрія Вікторовича

«Формування готовності майбутніх художників декоративно-прикладного мистецтва до застосування технології етнодизайну», представлену на здобуття наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю 015 Професійна освіта (за спеціалізаціями) в галузі знань 01 Освіта / Педагогіка

Актуальність теми виконаної роботи та зв'язок із планами відповідних галузей науки.

Невпинний розвиток глобалізаційних процесів, які розмивають та спотворюють етнічні середовища, надаючи їм космополітичних ознак, особливо проявляється у мистецтві і дизайні. В Україні цей процес накладається на проходження соціально-культурних та економічних трансформацій, що охоплюють і художньо-творчі практики, які мають досить значний вплив на фундаментальні цінності суспільства і, особливо, на ту його частину, у якої ще формується національна свідомість і етнічна самоідентифікація – це сучасне покоління учнівської молоді. В цьому плані, особливого значення набуває реформування освіти, зокрема, удосконалення та зміна підходів до процесу навчання і виховання майбутніх художників декоративно-прикладного мистецтва. Етнодизайн інтегрує традиції декоративно-вжиткового мистецтва із сучасними дизайнерськими технологіями. У цьому контексті етнодизайн є прикладом синтезу різних художніх форм, де поєднуються естетичні та функціональні аспекти, що формують нові виразні можливості для відтворення культурної ідентичності і традицій. Тому майбутні художники декоративно-вжиткового мистецтва мають оволодівати технологіями етнодизайну для їх активного використання у професійній діяльності. Відповідно, тема, обрана Юрієм Вікторовичем для дисертаційного дослідження є актуальною науково-педагогічною проблемою.

Важливо зазначити, що це дослідження виконано згідно з тематичним планом науково-дослідної роботи Київської державної академії декоративно-прикладного мистецтва і дизайну імені Михайла Бойчука «Теоретичні і методичні засади формування професійної компетентності з етнодизайну у студентів закладів вищої мистецької освіти» (державна реєстрація РК № 0119U001091).

Найбільш суттєві наукові результати, що містяться в дисертації.

До найбільш значущих наукових здобутків Ю. В. Дідовця відносимо:

- розроблення моделі формування готовності до етнодизайну у майбутніх художників декоративно-прикладного мистецтва;
- обґрунтування сукупності педагогічних умов ефективного формування готовності художників ДПМ до застосування етнодизайну у професійній діяльності;
- визначення принципів формування готовності художників ДПМ до сучасного етнодизайну: екологічної сталості, етнокультурної автентичності, інтеграції традицій і сучасності; ліричності і героїчності у мотивації мілітарного етнодизайну;
- уточнення формулювання сутності понять: «технологія етнодизайну», «технологія мілітарного етнодизайну»; «готовність до етнодизайну»;
- подальший розвиток класифікації архітектонічних мистецтв з урахуванням етнодизайну як синтетичного утворення технологій народних художніх промислів і сучасних видів проєктної творчості.

Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій викладених у дисертаційному дослідженні.

Слід відмітити, що дослідження дисертанта має чітку структуру, логічність та цілісність. У вступній частині представлений науковий апарат, в якому проявляється авторське бачення послідовності вирішення поставленої проблеми. Представлені результати дослідження складаються з трьох розділів, в яких послідовно і цілеспрямовано висвітлюються виконані завдання, які перед собою ставив дослідник.

Наукові положення, висновки та рекомендації, які викладено в дисертаційній роботі базуються на ґрунтовно опрацьованих результатах теоретичних і прикладних досліджень вітчизняних і зарубіжних вчених, провідних фахівців з питань етнодизайну та підготовки художників декоративно-прикладного мистецтва, законодавчих і нормативно-правових актах у сфері культури та вищої освіти, результатах перевірки експериментальної моделі формування готовності майбутніх художників декоративно-прикладного мистецтва до застосування технології етнодизайну та узагальненні отриманих результатах дослідження, проведеного автором.

Ним опрацьовано значну кількість наукових праць вітчизняних та закордонних дослідників (перелік із 205 найменувань), що забезпечило надійну методологічну основу дослідження.

При підготовці роботи використано сучасні методи наукового пізнання, в тому числі загальнонаукові і спеціальні методи наукового пошуку – аналізу та синтезу, теоретичного узагальнення, системного підходу, статистичного аналізу, та інших емпіричних методів: анкетування, експеримент.

Повністю погоджуємося з тим, що практичне значення результатів представленого дослідження полягає в розробці та впровадженні дисципліни вільного вибору студентів «Історія етнодизайну»: робочої програми, силабусу, навчального посібника з метою формування у художників ДПМ готовності до застосування етнодизайну у професійній діяльності; упровадженні нового програмового результату навчання з ДВВС «Історія етнодизайну»: здатність усвідомлювати історичний розвиток стилів і концепцій українського етнодизайну і застосовувати технологію етнодизайну як творче варіювання художніх виробів історико-етнографічних регіонів України традиційними засобами і засобами мультимедійного етнодизайну; розробленні проєктів, що сприяють розвитку етнодизайну в Україні та впровадженню інновацій у спеціальності В2 «Дизайн» і В3 «Декоративне мистецтво і ремесла». Також матеріали дослідження можуть бути використані для подальшого удосконалення фахової підготовки майбутніх фахівців у закладах вищої освіти та у процесі

стажування і підвищення кваліфікації викладачів закладів мистецької освіти, дизайн-освіти і педагогічної освіти.

Повнота викладу основних результатів дослідження в опублікованих працях.

Основні результати дисертаційної роботи висвітлено у 9 публікаціях автора, із них 4 статті у фахових виданнях України, 1 стаття в зарубіжному виданні, 3 наукові праці – апробаційного характеру й 1 праця яка додатково відображає результати досліджень.

Таким чином, зміст, обсяг, кількість публікацій відповідають вимогам МОН України щодо оприлюднення основного змісту дисертації на здобуття наукового ступеня доктора філософії. Отже, Ю. В. Дідовець на належному рівні виконав поставлені наукові завдання та оволодів методологією наукового дослідження, що надає дисертанту право публічного захисту основних положень дисертаційної роботи.

Оцінка змісту дисертації та її завершеність.

Структура дисертації є логічною і методологічно обґрунтованою. Дисертація складається з анотації українською та англійською мовами, вступу та трьох розділів з висновками до кожного, загальних висновків, списку використаних джерел і додатків.

У першому розділі **«Теорія і практика навчання архітектонічних мистецтв у закладах вищої освіти»** розглянуто законодавчі нормативні документами, що регламентують освітню діяльність в галузі знань «Культура, мистецтво та гуманітарні науки»; висвітлено основні компоненти архітектонічних видів проєктно-художньої творчості, до яких віднесено етнодизайн та розкрито особливості його технології. Автор уточнив сутність понять «технологія етнодизайну», «готовність до етнодизайну» та виявив особливості становлення в Україні інноваційного напрямку української матеріально-художньої культури – *мілітарного етнодизайну*. Ним досліджені відмінності між творчою діяльністю художників ДПМ і художньо-проєктною етнодизайнерів, це дозволило дисертанту виявити специфіку підготовки художника ДПМ з готовністю до застосування технології етнодизайну.

Проаналізований і узагальнений практичний досвід з технологій навчання етнодизайну у закладах мистецької освіти і дизайн-освіти України та за кордоном дозволив досліднику виокремити теоретичні засади, котрі регламентують таку підготовку.

Глибокі дослідження проблеми дають підставу дисертанту вважати, що ці засади потребують узагальнення у єдиному Національному кодексі дизайну України як ефективному засобі керівництва розвитком українського декоративного мистецтва і ремесел, мистецької освіти та спорідненого з ними етнодизайну і дизайн-освіти.

В другому розділі **«Інноваційна модель формування готовності майбутніх художників ДПМ до застосування технології етнодизайну у професійній діяльності»** автор розкриває теоретико-методологічні засади та принципи, на яких ґрунтується формування готовності майбутніх художників ДПМ до застосування технології етнодизайну, зазначаючи при цьому необхідність зосередити у єдиному Національному кодексі дизайну України законодавчі та інші нормативних документах, що регламентують освітню, культурологічну, мистецьку, технологічну діяльність у сучасному цифровому суспільстві, який необхідно розробити за аналогом кодексу Великобританії, з чим ми погоджуємося.

У цьому розділі дисертант подає обґрунтування структурних компонентів, розробленої ним інноваційної моделі формування готовності художників ДПМ до застосування технології етнодизайну у професійній діяльності. В розробленій моделі виокремлено три основні блоки: цільовий, змістовий, діагностичний. Цільовий блок містить мету і завдання дослідження. До змістового блоку віднесено теоретичні основи, принципи готовності до застосування сучасних технологій етнодизайну, педагогічні умови і складові методики етнодизайну. Діагностичний блок містить методи діагностики, критерії і показники досліджуваної якості, рівні готовності до етнічного дизайну (ЕД), результат: сформована готовність до застосування етнодизайну у професійній діяльності художників ДПМ. Спроектowana дисертантом інноваційна модель формування готовності художників ДПМ до застосування технології етнодизайну у

професійній діяльності дає цілісне уявлення про процес по формуванню такої готовності.

Слід відмітити, що в розділі виокремлено основні елементи комплексного підходу до організації предметно-просторового середовища, які є важливою складовою моделі формування готовності художників ДПМ до застосування технології етнодизайну у професійній діяльності. Комплексним підходом передбачено застосування мультимедійного дизайну.

У третьому розділі **«Експериментальна апробація інноваційної моделі формування готовності майбутніх художників ДПМ до застосування технології етнодизайну у професійній діяльності»** представлено інформацію про організацію етапів, хід проведення та результати педагогічного експерименту з апробації спроектованої інноваційної моделі формування готовності майбутніх художників ДПМ до застосування технології етнодизайну у професійній діяльності, проведеного дослідником. В ньому подані критерії, рівні і показники готовності художників ДПМ до застосування технологій етнодизайну. Автором проведено аналіз науково-методичного забезпечення та інтерпретовано результати статистичних даних; наведено показники розбіжностей у розподілах показників готовності до етнодизайну у художників ДПМ між експериментальною та контрольною групами та зроблені відповідні висновки.

Аналіз результатів педагогічного експерименту засвідчив ефективність спроектованої інноваційної моделі. Отримані результати експерименту дозволили дисертанту зробити слушний висновок, що в цифровому суспільстві комп'ютерні технології мотивують значну кількість художників ДПМ до проєктно-художньої творчості з використанням програмного забезпечення з етнодизайну, а також до науково-дослідної діяльності з етнології (етнографії). Як наслідок, у художників ДПМ підвищується рівень сформованості готовності до застосування технології етнодизайну у професійній діяльності.

Дискусійні положення та зауваження щодо змісту дисертації.

Попри безсумнівну актуальність проведеного дослідження й очевидні наукові здобутки, вважаємо за необхідне висловити певні зауваження і побажання:

1. У першому розділі автор вказує на становлення інноваційного напрямку української матеріально-художньої культури – *мілітарного етнодизайну* та доцільність його використання у формуванні готовності майбутніх художників декоративно-прикладного мистецтва до застосування технології етнодизайну і разом з цим називає його «технологією художнього проектування». На нашу думку, це не є коректним. Досліднику варто було б ознайомитися з об'єктами виставки «Мілітарі-Арт» котрі організовує з 2014 р. військовий-доброволець Павло Ротар, де представлені різні об'єкти з військової сфери, котрі українські майстри декоративно-вжиткового мистецтва, використовуючи різні мистецькі техніки, перетворили в мистецькі етно-об'єкти і які можуть бути трансформовані засобами етнодизайну в зразки для тиражування.

2. На сторінці 121 дисертації йдеться про розроблення методики етнодизайну, але такого завдання дослідження автор перед собою не ставив. На сторінці 119 вказується на авторський метод комплексної візуалізації етнічної дизайн-продукції (КВЕД), його варто було б розкрити всебічно.

3. У третьому розділі дисертації представлено статистичні дані результатів дослідно-експериментальної роботи. Однак для повноти висвітлення наукових здобутків і доказовості ефективності створених педагогічних умов та реалізації заявленої моделі, доцільно було проаналізувати та узагальнити зміни у якості виконаних завдань учасниками експерименту.

Уточнимо, що зазначені зауваження носять рекомендаційний характер і не знижують значущості виконаного наукового дослідження, що є самостійною завершеною працею.

Висновки щодо відповідності дисертації встановленим вимогам.

Дисертаційна робота Ю. В. Дідовця «Формування готовності майбутніх художників декоративно-прикладного мистецтва до застосування технології етнодизайну» за актуальністю та глибиною дослідження, за обсягом і

оформленням є завершеною, самостійно виконаною дослідницькою роботою, що має вагоме теоретичне й практичне значення для розвитку педагогічної науки, заслуговує на позитивну оцінку й відповідає вимогам до дисертацій третього освітньо-наукового рівня, вимогам Постанови Кабінету Міністрів України «Про затвердження Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії» (№ 44 від 12.01.2022 р.), а її автор вартий присудження наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю 015 Професійна освіта (за спеціалізаціями) галузі знань 01 Освіта/Педагогіка.

Офіційний опонент:

кандидат педагогічних наук, доцент,

професор кафедри дизайну

Київського столичного університету

імені Бориса Грінченка

Анатолій БРОВЧЕНКО

Діючий А. Грінченко
Засвірює
Факультет образотворчого мистецтва і дизайну
Действ. канд.
Коблик О.В.

БРОВЧЕНКО АНАТОЛІЙ ІВАНОВИЧ

Результат перевірки підпису

Підпис вірний

П.І.Б.

БРОВЧЕНКО АНАТОЛІЙ ІВАНОВИЧ

РНОКПП

2417512090

Організація (установа)

ФІЗИЧНА ОСОБА

Код ЄДРПОУ

Посада

Час підпису (підтверджено кваліфікованою
позначкою часу для даних від Надавача)

13:47:50 07.04.2025

Сертифікат виданий

КНЕДП АЦСК АТ КБ "ПРИВАТБАНК"

Серійний номер

5E984D526F82F38F04000000E9E8B3012338FA05

Тип носія особистого ключа

Захищений

Алгоритм підпису

dstu4145

Тип підпису

Кваліфікований

Формат підпису

CAdES-T

Сертифікат

Кваліфікований